

Hlava XXIV

Pulena pozoroval čáku obecního policajta, jak mizí za vrbinami a poté zaklepal na dveře své pojízdné boudičky:

„Tak už můžeš vylézt.“

Dveře se otevřely a v nich se objevila Irma, dosud v mistrovské říze, ale bez plnovousu, který, stržen, ležel uvnitř bednění.

„Tak tady“, řekl Pulena a ukazoval Irmě papírek. „Skybala se mi tady omlouvá, vrací mi oficiálně husopasecký úřad a prosí mě, abych k němu večer přišel na večeri a vysvětlil mu, jak se zázrak udál. To bude trochu problém — já totiž nerad lžu, když absolutně nemusím. Abych nezapomněl: Odpoledne přijde poštmistrův synovec na latinu, tak snad abys zalezla, aspoň ze začátku, až co a jak.“

Přinese mi taky jídlo, tak se o ně rozdělíme, nosívá hodně — zatím si tady vezmi kus chleba a homolku.“

„Mohl by mi ten chlapec dojít do Rejholce pro šaty? Protože já tam takhle jít nemůžu, to by se to s tím zázrakem prošvihlo, kvůli vám, jinak mně je to už jedno, s Frantou a s Vaškem — a taky, zařekla jsem se, že už tam nevkročím.“

Víte, co mi Franta navrhoval? Že prej, když jsem to dělala na Havránce, že mi přivede lidi, starostu a tak, na prej kula jógu tomu říkal, spojení s božstvím skrze pohlavní styk.

Ale já jsem vobrácená.

No, já neřekla ani bé ani cé, aby mi ještě nena-tloukli, zažila jsem toho v minulosti dost a dost, ale jak vypad, tak jsem šla taky. Ani jsem si v tom rozčilení nesvázala ranec, šla jsem, jak jsem byla.

Já jsem jim pomáhala, protože jsem myslela, že je to pro Něj, ale teď vidím, že jim jde jen o hmotařství. Proto jistě od nich odešel i Mistr — využívali ho, to teď vidím, jen kdybych věděla, kam šel. Ale, řekla jsem si, ještě dostanu pana Pulenu ze šatlavy, protože jste jim to krásně řek, vo tom, že uměj prdlačku indicky a že se rouhaj.

Voni si myslej, že je Mistr blázen a vlastně si z toho ze všeho dělaj šprflouchlata — teda Franta, Vašek je trochu lepší — ale nemaj pravdu — jsou věci — třeba s tou Skybalovou, doktoři říkali, že je na smrt — a vidíte. Jen kdybych věděla, kde je.

Vy nevíte, co je to za člověka.“

Irma dostala náhle zvláštní blouznivé a svaté oči, až Pulenu zamrazilo. Ale bylo mu to pořád záhadné.

Viděl případy náboženské exaltace, hlavně když byl v Indii, viděl i věci, které se daly těžko vysvětlit přirozeným způsobem, někdy vlastně vůbec ne a tak zvaný přirozený způsob byl jasně hloupý a za vlasy přitažený.

Byly to výklady toho druhu, jako když Vrchlický při své progresivní paralýze dostal dyslexii a jeho žák Albert Pražák to vysvětloval tím, že mistr čte tak geniálně rychle, až se mu písmena rozmazávají. S tím rozdílem ovšem, že v případě magicko-mystických jevů máme k dispozici pouze a jenom takovéhle budulínkovsko-rozšafně stupidní žvatlánky nejvyšších lékařských a psychologických kapacit, jako třeba, že majitel chytrého Hanse, koně, který uměl odmocňovat a snad i integrovat, mu dával podvědomě nepatrná znamení, postřehnutelná jen koňovi a podb.

Spokojujeme se těmito pivnostmi a o pravých příčinách, ať již přirozených či nadpřirozených, nebo jistě v mnoha případech i šikovně podvodných, nemáme prostě ponětí. Tak jako ti lidé včera u té

lesovny věřili, že mahátma z Tibetu mluví nějakým indickým jazykem a jenom já jsem poznal, že to je podvod, protože jsem náhodou indolog.

Kdyby tvrdili, že mistr promlouvá třeba akádsky, nepoznal bych taky nic, snad bych měl podezření, ale nemohl bych to dokázat sobě ani jiným. A v těchto věcech je, přes všechnu pitvornost a občasnou podvodnost, jakýsi aspekt božího, či jakého, nadpřirozeného tajemna, *das Numinöse*, to slovo to dobře vyjadřuje, *numen, numinis*.

Ostatně, což někdo něčemu rozumí? Víme, kde končí podvod a začíná skutečná nadpřirozenost? Vždyť ani já jsem tam nepochopil situaci úplně, uniklo mi, že mistr je převlečená Irma.

„A, Irmo“, řekl teď Pulena nahlas, „a jak to ten Franta potom vysvětlil lidem, když mě policajt odvedl?“

„No, jednoduše. Von řek, teda jako já, teda jako mistr, jeho hlasem, však víte, von řek, že jako ten mahátma z Tibetu mluví nějakou řečí tak starou, že jí nikdo nerozumí, ani vy.“

„No, to je právě to. Kdo chce něčemu věřit, dá si to vždycky vysvětlit. Takových věcí se najde spousta třeba ve výkladech bible různých církví, co bych vykládal a dělal si nepřátele. No, takhle se dá kroutit všechno.“

Jako v buddhistickém, jižním textu *Mahá-parinibbáanasuttam*, o Buddhově smrti, se popisuje, že Buddha onemocněl po požití vepřového, které jemu a jeho učedníkům předložil zlatník Čundó, když jim vystrojil hostinu. Jenže pozdější buddhisté, teda mniši, přestali maso jíst, a tak teda to museli nějak vyložit. Tak si vymysleli, že to slovo *súkaramaddavam*, tedy šlavnaté vepřové, že to slovo znamená druh houby, asi jako my máme houby lišky a kuřátka — teda to už je chytřejší, než jiné takové

výklady, tohle vypadá dost věrohodně, i když člověk cítí, že je to stejně přitažené za vlasy. Ale jsou i jiné texty, které ukazují, že buddhisté původně maso jedli.

No, ty to študovat nebudeš, tak co bych ti říkal které. To by tě jenom nudilo. Taky na starých malbách, kde je znázorněna Buddhova smrt, bývá někdy po straně prasečí hlava na míse, aby se zdůraznila příčina smrti — tak to je vidět, že to původně brali doslova — sám jsem jedno takové fresko viděl — no, to už je teď jedno — ale já tě nudím, Irmo, vidě.“

„Počkej“, vystrčil náhle zvadlý krk do výše, „kdo to sem jede? Radši zase zalez do boudy.“

Přijížděla tatrovka lesmistrova, kterou si polopodvodní léčitelé vypůjčili — jako tenkrát v ní lesmistr s Vaškem honili mistra — tentokrát se obáváme, že nejspíš na věčnou oplátku.

Vylezli a rovnou k Pulenovi:

„Poslyšte, pane husopas, vás prej pustil zázračně mistr z basy. Nevíte kde je, kam šel? My se stěhujeme, chceme ho vzít s sebou. A Irma, neviděl jste Irmu, nevíte kde je?“

„Tady nešli“, pravil Dr. Pulena, vkládaje, po vzoru mnichů, nenápadně pravou ruku do levého rukávu a používaje tak tajné zámlky.

Nerad lhal a nějak mu tento církevní trik vytanul na mysl, asi v souvislosti úvah o zavlasypřitažených výkladech posvátných textů východních i západních. Použil ho ovšem spíše ironicky.

„Ale vás přece mistr osvobodil z basy?“, tázal se Franta netrpělivě.

Pulena nakrčil čelo a vztáhl ruce v rozpačitém gestu neurčitého významu.

„Pojď, Franto, nemáme čas,“ vztekal se Vašek,

„ – z toho dědka nic nedostaneš po dobrým a mučit ho nemůžeme.“

Franta tedy opět nasedl a profesionální potahovači fuseklí soudné veřejnosti opět odjeli.

Hrabě Švamenberk stál uvnitř loveckého zámečku, prakticky prázdného, neboť byl za války, či těsně po ní úspěšně vyloupen. Byla to, kromě lesovny a zřícenin původního Švamenberka, jediná budova v okolí, kterou vlastnil, nepočítáme-li domy související s hnědouhelným dolem a pivovarem.

Žádná z posléze jmenovaných budov se mu však nezdála vhodná k účelu, který nyní sledoval.

Přecházel velkopansky po prázdné plesnivé místnosti půdorysu šestiúhelníka a péroval skupinu pokorných hajných, kteří zde stáli, žmolíce čepice a myslivecké kloboučky.

Na jeho straně, tváří v tvář hajným, stál i lesmistr Pithart, ale dosti schlíple a neurčitě.

Dříve než si povolal hajné, zpéroval Švamenberk napřed soukromě i Pitharta:

Jeho nedbalost byla neomluvitelná, měl by být propuštěn, ale Švamenberk mu dá ještě jednu možnost. Musí se však navrátit do lůna církve, což dá oficiálně najevo tím, že půjde k zpovědi a ke svatému přijímání. Také se musí starat o svěžené mu lesy. Řádění pytláků musí být učiněna přítrž. Poslední záťah na daňky v oboře, kdy zřejmě potloukli polokrotká zvířata zcela nelovecky nějakými kyji, volá do nebe.

Pytláci vyběhli zaměstnavatelovu oboru — a co dělal Pithart?

„Co dělal, pověděl mi?“

Švamenberk, v rozčilení, či snad záměrně, upadl do feudálního onkání, jako z doby pánů Franců.

„Co dělal on, Pitharte? Poslouchal tam nějaký hlouposti jako hejl a dával se, on, panskej lesmistr, napalovat jako stará bába. A zatím mu tady pytláci kradli! Že se nestyděl, —“ Atd.

V podobném duchu, i když vlastně mírněji, protože šlo o osoby méně zodpovědné, péroval nyní Švamenberk též hajníky. Museli rovněž slíbit, že půjdou ke zpovědi a k přijímání a že znásobí bdělost a ostražitost vzhledem k pytlákům. Až dosud jim to bylo celkem jedno, protože tak měli službu pohodlnější a lesmistr jim ani nijak nevyhrožoval pro neschopnost, ani je nepopoháněl, ale trávil dny v mysticko-theosofickém obluzení.

Pytlačení na švamenberských statcích musí být učiněna přítrž a hrabě již si vyžádal zlepšení spolupráce četnictva prostřednictvím kapitána, kterého citýroval na Rejholec kvůli podvodníkům s léčením vlastně zbytečně a chtěl tedy zařídit aspoň něco.

Tak se stalo, že brzo odpoledne zastavil se na Havránce četnický strážmistr, obrátil do sebe ilegálního frčana na řád hospodského (byl ve službě) a varoval ho, že se bude všude hlídat, aby se nyní pytlácká činnost a hlavně transport zvěřiny zarazily.

Nápad s rakvemi a zakuklenci, dovozoval strážmistr, ovšem ne těmito slovy, může zdržovat publikum, t.j. náhodné noční chodce a hajné, snad i náhodného, jednotlivého četníka. Jakmile však budou chodit v noci organisované jednotky o více mužích, je nabíledni, že se účinnost zakuklení oslabí, neřku-li zruší.

Proto nabádal strážmistr k opatrnosti a dočasnému zastavení činnosti, protože kdyby byli pytláci polapeni, zajisté by nejspíš prozradili, snad i z pomsty, že strážmistr je též podílníkem zvěřinářské kooperativy.

Holáč pokyvoval hlavou.

Vývoj událostí byl nepříjemný; honění pytláků právě v době, kdy se potřebovali zbavit mrtvoly záhadného muže, přišlo výrazně nevhod. Nalil tedy dalšího trpaslíka sobě a druhého četníkovi, aby se vzpamatoval ze šoku a poslal opět kluka do lahvárny, aby přivedl Bezděka.

Souhrou okolností se však stalo, že Bezděk tam nebyl, takže varování proti transportu mrtvoly už nemohlo proběhnout.

Holáček měl náladu úzkostnou a mrzutou.

Jediným světlým bodem bylo, že se vrátila Karolína, s prohlášením, že je to všechno blbost, že mistr zmizel a Vašek a Franta byli Švamenberkem vykázáni z lesovny. Co se týče Irmu a Anny, že neví, kde jsou, ale počítá, že se asi taky vrátí co nevidět.

Sotva se zlatohlav takticky odpoutal od právě obnoveného doupěte hříchu, zabzděl před krčmou motor a do výčepu vstoupili Vašek a Franta. Sháněli mistra a Irmu.

Holáč jim ovšem nemohl sloužit.

Jediná věc, která ho uklidňovala, byla, že mistr se zřejmě ztratil až po včerejší slavnosti, na které dosti význačně figuroval, a tudíž nemohl být dobře totožný s mrtvolou vousáče, jak někteří vandráci tvrdili, protože ta vznikla již den předtím.

To Holáče poněkud uklidňovalo — byl-li vousáč nějaký zpustlý blázen, který utekl z Kořán či z Komorouš, jak se zdálo, nebude ho snad nikdo moc shánět.

Nicméně, poslal znovu kluka, aby pátral po Bezděkovi a nalil si dalšího panáka.

„A išli sme v noci na tých daňkov, ako hovorili pán Bezdek. A keď sme prišli do obory a rozsvietili svetlá — čo som sa aj doľakal!

Lebo pred tými daňkami stál taký fúzatý aji vlasatý chlap, trocha ani Kristuš úr, aj kríž mal na prsoch, taký drotársky, len že bol zôplna holý, nehanblivo, čo sa mu videl aj kokot.

A to bolo také strašné akosi rúhavé, lebo mal hlavu ani Kristuš a teraz aj kokotisko. Aľbo tiež ako by to bol voľaký z tých bohov prabohov, čo vraj sa k ním doteraz modlia bosorky.

A na hlave mal veniec taký z dubového listia a to bolo tiež napôl ako starý boh, čo by z lesa prišiel. Jaj, Bože môj, čo som sa bál, aj druhí veľkí chlapi!

Také to bolo celkom čudné. A teraz on hovorí, tak čudno, ako zo sna — hovoril on po česky na spôsob biblie luteránskej, tiež to bolo také hrôzne:

Že vraj, bratia, prečo chcete zabíjať svojích bratov daňkov, veď oni tiež trpia, ako aj vy. A voľačo také, že keď nebudeme, že nám dá piť mesiaca a akosi čosi — a teraz spieval ámen ámen ako kňaz u oltára, až ma tak triaslo.

Lebo on tiež držal rúky rozpäté, ako do kríža.“

„*Das Numinöse*“, řekl Dr. Pulena.

Seděli před pojízdnou boudou. Pulena, Vilém Zurda, Irma, která nakonec přece jen vylezla a Gustáv Varga, syn lesního dělníka Juraje, spojeného s pytláky.

Zurda, na dotaz Irmy, neví-li něco o vara guru, přivedl Gustáva k boudičce, slovo dalo slovo — a ten jim teď vykládal události, které my již známe.

„Ale pán Bezdek hovoria, abysme sa nebáli, že je to vraj blázon. A zavolali štyroch a tí ho zobrali a hodili tám do čečiny.

A ten už nevyliezol naspäť, aľbo čo, už tam aj zôstal. Ale potom ho tám opäť našli, čo si tým pádom zlomil väz.

Tak sme ho dali najprv tiež do rakve a potom v noci sme ho pochovali vo švamberskej kaplonke, na Pústke. Čo mu tam chlapi aj pekne zahráli a zaspievali a taký pústevník, čo tam teraz býva nad ním odslúžil tie rekvie. Nech je pán lebo kmán, každý musí zomríti.

Nech odpočívá v pokoju.“

Při této zprávě se Irma tiše rozplakala, ale neříkala nic. Ani Zurdu už nepožádala, aby jí přinesl z lesovny její majetek, protože věděla, že Franta a Vašek dosud jezdí krajem a hledají ji.

Teprve když Zurda s Vargou odešli, sdělovala Pulenovi svoje plány do budoucna.

